

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (dešimtoji kolegija) SPRENDIMAS

2017 m. kovo 2 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Teismų bendradarbiavimas civilinėse ir komercinėse bylose — Teisminių ir neteisminių dokumentų įteikimas — Reglamentas (EB) Nr. 1393/2007 — 8, 14 ir 19 straipsniai — Bylos iškėlimo dokumento įteikimas paštu — Dokumento vertimo nebuvimas — II priedas — Tipinė forma — Nepridėjimas — Pasekmės — Įteikimas registruotu laišku su gavimo patvirtinimu — Negautas gavimo patvirtinimas — Dokumento įteikimas trečiajam asmeniui — Procedūros galiojimo sąlygos“

Byloje C-354/15

dėl *Tribunal da Relação de Évora* (Evoros apeliacinis teismas, Portugalija) 2015 m. birželio 11 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2015 m. liepos 13 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Andrew Marcus Henderson

prieš

Novo Banco SA

TEISINGUMO TEISMAS (dešimtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė M. Berger, teisėjai E. Levits ir F. Biltgen (pranešėjas),

generalinis advokatas M. Bobek,

posėdžio sekretorė V. Giacobbo-Peyronnel, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2016 m. liepos 7 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- Portugalijos vyriausybės, atstovaujamos L. Inez Fernandes ir M. Figueiredo bei R. Chambel Margarido,
 - Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos M. J. García-Valdecasas Dorrego,
 - Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. Bulterman ir B. Koopman,
 - Europos Komisijos, atstovaujamos M. Wilderspin, P. Guerra e Andrade ir M. M. Farrajota,
- susipažinęs su 2016 m. rugsėjo 8 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

* Proceso kalba: portugalų.

priima šį

Sprendimą

- 1 Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2007 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1393/2007 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse (dokumentų įteikimas) ir panaikinančio Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1348/2000 (OL L 324, 2007, p. 79) išaiškinimo.
- 2 Prašymas buvo pateiktas nagrinėjant Andrew Marcus Henderson ir *Novo Banco SA* ginčą dėl ieškinio, kurį bankas pareiškė A. M. Henderson neįvykdžius šių šalių sudarytų dviejų sutarčių dėl komercinės nuomos.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Reglamentas Nr. 1393/2007

- 3 Dėl gero vidaus rinkos veikimo Reglamentu Nr. 1393/2007, kaip numatyta jo 2 konstatuojamojoje dalyje, siekiama pagerinti ir paspartinti teismines procedūras įtvirtinant tiesioginio teisminių ir neteisminių dokumentų perdavimo principą.
- 4 Pagal šio reglamento 1 straipsnio 1 dalį jis taikomas civilinėms ir komercinėms byloms, kuriose teisminiai ar neteisminiai dokumentai turi būti perduodami iš vienos valstybės narės į kitą, kad būtų joje įteikti.
- 5 Remiantis šio reglamento 1 straipsnio 2 dalimi, jis netaikomas, jeigu nežinomas asmens, kuriam turi būti įteiktas dokumentas, adresas.
- 6 Minėto 1 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad „šiam dokumente sąvoka „valstybės narės“ reiškia valstybes nares, išskyrus Daniją“.
- 7 Reglamento Nr. 1393/2007 II skyriuje yra nuostatos, kuriose numatyti įvairūs teisminių dokumentų perdavimo ir įteikimo būdai. Jį sudaro du skirsniai.
- 8 Šio skyriaus 1 skirsnis susijęs su perdavimu tarpininkaujant valstybių narių paskirtiems subjektams, vadinamiems „perduodančiosiomis agentūromis“ ir „gaunančiosiomis agentūromis“, turintiems kompetenciją atitinkamai perduoti dokumentus, kad jie būtų įteikti kitoje valstybėje narėje, arba gauti tokius dokumentus iš kitos valstybės narės.
- 9 Šiame skirsnyje yra, be kita ko, šio reglamento 8 straipsnis „Atsisakymas priimti dokumentą“, pagal kurį:

„1. Gaunančioji agentūra, naudodama II priede pateiktą tipinę formą, informuoja adresatą, kad jis gali atsisakyti priimti įteikiamą dokumentą arba grąžinti dokumentą gaunančiajai agentūrai per vieną savaitę, jeigu jis nėra parengtas viena iš šių kalbų arba nėra pridėtas jo vertimas į bet kurią iš šių kalbų:

- a) kalba, kurią supranta adresatas; arba

b) valstybės narės, į kurią kreipiamasi, oficiali[ą]a kalba arba jei yra keletas oficialių[jų] kalbų toje valstybėje narėje – oficiali[ą]a <...> ar viena iš oficialių[jų] įteikimo vietos kalbų.

2. Jeigu gaunančiajai agentūrai pranešama apie adresato atsisakymą priimti dokumentą, kaip nurodoma šio straipsnio 1 dalyje, ji nedelsdama informuoja perduodančiąją agentūrą, pateikdama 10 straipsnyje nurodytą pažymėjimą, ir grąžina prašymą bei dokumentus, kurių vertimo reikalaujama.

3. Jeigu adresatas atsisakė priimti dokumentą pagal 1 dalį, galima ištaisyti dokumento įteikimo procedūrą, pagal šio reglamento nuostatas adresatui įteikiant dokumentą su pridėtu vertimu į 1 dalyje numatytą kalbą. Tuo atveju dokumento įteikimo data turi būti data, kurią dokumentas su pridėtu vertimu įteikiamas pagal valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teisę. Tačiau kai pagal valstybės narės teisę dokumentas turi būti įteiktas per tam tikrą laikotarpį, data, į kurią reikia atsižvelgti pareiškėjo atžvilgiu, turi būti pirminio dokumento įteikimo data, nustatyta pagal 9 straipsnio 2 dalį.

4. 1, 2 ir 3 dalys taip pat taikomos teisinių dokumentų perdavimo ir įteikimo pagal 2 skyrių priemonėms.

5. Taikant 1 dalį, diplomatinį ar konsulinį įstaigų darbuotojai – kai įteikimas vykdomas pagal 13 straipsnį, arba institucija ar asmuo – kai įteikimas vykdomas pagal 14 straipsnį, informuoja adresatą, kad jis gali atsisakyti priimti dokumentą ir kad bet koks dokumentas, kurio atsisakoma, turi būti išsiunčiamas atitinkamai tiems darbuotojams, institucijai ar asmeniui.“

10 Reglamento Nr. 1393/2007 II skyriaus 2 skirsnyje numatytos „kitos teisinių dokumentų perdavimo ir įteikimo priemonės“, t. y. perdavimas konsuliniais arba diplomatiniais kanalais (12 straipsnis), diplomatinį arba konsulinį atstovų įteikiami dokumentai (13 straipsnis), įteikimas paštu (14 straipsnis), tiesioginis įteikimas (15 straipsnis).

11 Šio reglamento 14 straipsnyje dėl įteikimo paštu nustatyta:

„Kiekviena valstybė narė teisinius dokumentus kitoje valstybėje narėje gyvenantiems asmenims gali įteikti tiesiogiai paštu: registruotu laišku su gavimo patvirtinimu arba lygiaverčiu būdu.“

12 Minėto reglamento 19 straipsnis „Atsakovo neatvykimas į teismą“ suformuluotas taip:

1. Jeigu pagal šio reglamento nuostatas kitai valstybei narei turėjo būti perduotas šaukimas į teismą ar kitas lygiavertis dokumentas įteikimui, o atsakovas neatvyko, teismas sprendimo nepriima tol, kol nustato, kad:

- a) dokumentas buvo įteiktas valstybės narės, į kurią kreipiamasi dėl dokumentų įteikimo vietinėse bylose jos teritorijoje esantiems asmenims, vidaus teisėje numatytu būdu; arba
- b) dokumentas buvo faktiškai įteiktas atsakovui arba pristatytas į jo gyvenamąją vietą kitu šiame reglamente numatytu būdu;

ir kad bet kuriuo iš šių atvejų įteikimas ar pristatymas buvo atliktas laiku, kad atsakovas turėtų pakankamai laiko pasiruošti savo gynybai.

2. Kiekviena valstybė narė pagal 23 straipsnio 1 dalį gali paskelbti, kad, nepaisant 1 dalies nuostatų, teisėjas gali priimti sprendimą net ir tuo atveju, kai nebuvo gautas įteikimo ar pristatymo pažymėjimas, jeigu įvykdomos visos šios sąlygos:

- a) dokumentas buvo perduotas vienu iš šiame reglamente numatytų būdų;

- b) nuo dokumento perdavimo dienos praėjo ne mažiau kaip šešių mėnesių laikotarpis, kuris, teisėjo nuomone, yra pakankamas konkrečioje byloje;
- c) nebuvo gautas joks pažymėjimas, neatsižvelgiant į tai, kad buvo dedamos visos pastangos jam gauti iš valstybės narės, į kurią kreipiamasi, kompetentingų institucijų ar įstaigų.

3. Nepaisant 1 ir 2 dalių, teisėjas skubos tvarka gali priimti nutartį taikyti laikinąsias arba apsaugos priemones.

4. Jeigu pagal šio reglamento nuostatas kitai valstybei narei turėjo būti perduotas šaukimas į teismą ar kitas lygiavertis dokumentas įteikimui ir teismo sprendimas buvo priimtas į teismą neatvykusio atsakovo nenaudai, teisėjas turi teisę atleisti atsakovą nuo teismo sprendimo apskundimo termino pasibaigimo pasekmių, jei įvykdomos šios sąlygos:

- a) atsakovas ne dėl savo kaltės per vėlai sužinojo apie dokumentą ir neturėjo pakankamai laiko pasiruošti gynybai, arba per vėlai sužinojo apie teismo sprendimą, kad suspėtų jį apskųsti; ir
- b) atsakovas pateikė *prima facie* gynybos argumentų bylos nagrinėjimui iš esmės.

Prašymas dėl minėto atleidimo turi būti pateiktas per pagrįstą laikotarpį po to, kai atsakovas sužino apie teismo sprendimą.

Kiekviena valstybė narė pagal 23 straipsnio 1 dalį gali paskelbti, kad toks prašymas nebus nagrinėjamas, jeigu jis pateikiamas pasibaigus terminui, kurį ji turi nurodyti pranešime ir kuris jokių būdu neturi būti trumpesnis kaip vien[i] metai nuo teismo sprendimo priėmimo dienos.

<...>“

- 13 Portugalijos Respublika pagal Reglamento Nr. 1393/2007 23 straipsnį pateikė tokį pranešimą:

„9 *straipsnis* – Įteikimo data

Remiantis Portugalijos teisės aktais, jei nenustatyta kitaip, dokumentai turi būti įteikti per penkių dienų terminą, numatytą Civilinio proceso kodekso 166 straipsnyje.

<...>

19 *straipsnis* – Atsakovo neatvykimas į teismą

Kadangi Portugalija neketina pasinaudoti 19 straipsnio 2 dalyje numatyta teise, jos teismai negali ja remtis.

Portugalija nustato vien[ų] metų terminą, skaičiuojamą nuo ginčijamo sprendimo priėmimo dienos, per kurį gali būti pateiktas prašymas atleisti nuo apskundimo termino pasibaigimo dėl to, kad buvo praleistas terminas ieškiniui pateikti, pasekmių (žr. 19 straipsnio 4 dalį).“

Reglamentas (EB) Nr. 44/2001

- 14 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 2; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42) 26 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatyta:

„2. Teismas sustabdo bylos procesą, kol įrodoma, kad atsakovas turėjo galimybę laiku gauti bylos iškėlimo arba lygiavertį dokumentą, kad galėtų susitarti dėl savo gynybos, arba kad buvo imtasi visų šiam tikslui būtinų priemonių.

3. 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1348/2000 dėl civilinių arba komercinių bylų teisminių ir neteisminių dokumentų įteikimo valstybėse narėse (OL L 160, 2000, p. 37; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 1 t., p. 227) 19 straipsnis taikomas vietoj 2 dalies nuostatų, jeigu pagal šį reglamentą bylos iškėlimo dokumentą ar lygiavertį dokumentą viena valstybė narė turi perduoti kitai valstybei narei.“

- 15 Šio reglamento 34 straipsnio 2 punkte numatyta, kad valstybės narės teismo priimtas sprendimas nepripažįstamas kitoje valstybėje narėje, jeigu „jis buvo priimtas atsakovui nedalyvaujant procese, ir jei atsakovas neturėjo galimybės laiku ir tinkamu būdu gauti bylos iškėlimo arba lygiavertio dokumento, kad galėtų susitarti dėl savo gynybos, išskyrus jei atsakovas nepradėjo proceso siekdamas apskūsti tokį sprendimą, kai tai jam buvo įmanoma padaryti“.

Reglamentas (EB) Nr. 805/2004

- 16 Pagal 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 805/2004, sukuriančio neginčytinų reikalavimų Europos vykdomąjį raštą (OL L 143, 2004, p. 15; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 7 t., p. 38), 14 straipsnio „Dokumento įteikimas be skolininko patvirtinimo apie jo gavimą“ 1 dalį:

„Bylos iškėlimo ar lygiavertis dokumentas arba šaukimas į teismo posėdį skolininkui taip pat gali būti įteikiami vienu iš toliau nurodytų būdų:

- a) skolininko adresu asmeniškai įteikiant asmenims, gyvenantiems tame pačiame namų ūkyje, kaip ir skolininkas, arba jame dirbantiems;

<...>“

Portugalijos teisė

- 17 Remiantis *Código de Processo Civil* (Civilinio proceso kodeksas) 188 straipsnio 1 dalies e punktu, įteikimas negalioja, kai įrodyta, kad asmuo, kuriam dokumentai turi būti įteikti asmeniškai, nesužinojo apie įteiktiną dokumentą dėl nuo jo nepriklausančios priežasties, kitaip tariant, kai suinteresuotasis asmuo paneigė to paties kodekso 230 straipsnyje įtvirtintą prezumpciją.
- 18 Vis dėlto pagal Civilinio proceso kodekso 189 straipsnį įteikimo negaliojimas ištaisomas, jei atsakovas dalyvauja procese ir nesiremia šiuo trūkumu.
- 19 Iš to kodekso 191 straipsnio 1 dalies matyti, kad, nepažeidžiant jo 188 straipsnio, įteikimas yra niekinis, jei nebuvo laikytasi teisės aktuose nustatytų reikalavimų.
- 20 Remiantis minėto kodekso 191 straipsnio 2 dalimi, šiuo negaliojimu turi būti pasiremta per laikotarpį, įteikimo rašte nurodytą ieškovo reikalavimams, išdėstytiems bylos iškėlimo dokumente, užginčyti arba, jei toks terminas nenustatytas, pirmą kartą įstojus į procesą.

- 21 Pagrindinėje byloje neginčytina, kad šis terminas buvo 20 dienų, t. y. laikinųjų apsaugos priemonių atveju taikomas 10 dienų terminas, pratęstas 10-čia dienų dėl atstumo, nuo bylos iškėlimo dokumento įteikimo dienos.
- 22 Pagal to paties kodekso 191 straipsnio 4 dalį į prašymą pripažinti įteikimą niekiniu atsižvelgiama tik tuo atveju, jei dėl atitinkamo trūkumo gali būti pakenkta asmens, kuriam turi būti įteikti dokumentai, gynybai.
- 23 Civilinio proceso kodekso 228 straipsnis „Įteikimas paštu“ išdėstytas taip:
- „1. Paštu įteikiama nusiunčiant oficialiai patvirtinto pavyzdžio registruotą laišką su gavimo patvirtinimu asmeniui, kuriam turi būti įteikti dokumentai, į jo gyvenamąją ar darbo vietą; šis įteikimas apima visus 227 straipsnyje minėtus elementus, taip pat pranešimą jį priimančiam trečiajam asmeniui, kad jam kils atsakomybė tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir nesąžiningumo atveju, jeigu jis turėdamas galimybę perduoti laišką adresatui to nepadarys.
2. Po to, kai pasirašomas gavimo patvirtinimas, laiškas gali būti perduotas adresatui ar bet kuriam kitam jo gyvenamojoje ar darbo vietoje esančiam asmeniui, kuris teigia turintis galimybę nedelsiant perduoti jį adresatui.
3. Prieš gavimo patvirtinimo pasirašymą pašto darbuotojas patikrina asmens, kuriam turi būti įteikti dokumentai, ar trečiojo asmens, kuriam jis perduoda laišką, tapatybę ir užsirašo duomenis, esančius asmens tapatybės kortelėje ar bet kokiame kitame oficialiame dokumente, leidžiančiame nustatyti tapatybę.“
- 24 Pagal šio kodekso 230 straipsnio 1 dalį laikoma, kad įteikimas paštu nusiunčiant registruotą laišką su gavimo patvirtinimu yra atliktas tą dieną, kai buvo pasirašytas gavimo patvirtinimas. Taigi laikoma, kad laiškas su įteiktinu dokumentu buvo perduotas asmeniui, kuriam tas dokumentas turi būti įteiktas, net jeigu gavimo patvirtinimą pasirašė trečiasis asmuo, nes preziumuojama, kad šis laiškas buvo perduotas adresatui tą dieną, kuri nurodyta gavimo patvirtinime, nebent adresatas įrodytų priešingai.
- 25 Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, jog praktikoje dokumento adresatas turi įrodyti, kad dokumentas jam nebuvo įteiktas arba buvo įteiktas vėliau, nei preziumuojama, dėl nuo jo nepriklausančių priežasčių.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 26 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad Portugalijoje pagrindinę buveinę turintis bankas *Banco Espírito Santo SA* (dabar – *Novo Banco*) ir Airijos pilietis A. M. Henderson 2008 m. sudarė dvi nuomos sutartis dėl dviejų komercinių plotų pastate, esančiame Portimauno komunoje (Portugalija) ir priklausančiame šiam bankui.
- 27 Nuomojamas turtas buvo perduotas A. M. Henderson, šis jį perėmė minėtų sutarčių pasirašymo dieną.
- 28 Kadangi 2012 m. A. M. Henderson nesumokėjo nuomos mokesčio už išsinuomotą turtą ir vėliau to nedarė, 2014 m. vasario 28 d. *Novo Banco* pareikalavo, kad jis sumokėtų nesumokėtas sumas, nes priešingu atveju atitinkamos sutartys bus nutrauktos.
- 29 2014 m. balandžio 4 d. registruotu laišku *Novo Banco* informavo A. M. Henderson, kad nutraukia šalių sudarytas sutartis.
- 30 Tą dieną nesumokėta suma sudarė 20 437,03 EUR, tačiau A. M. Henderson atsisakė grąžinti atitinkamą turtą savininkui.

- 31 *Novo Banco* kreipėsi į *Tribunal de Comarca de Faro* (Faro apygardos teismas, Portugalija) su prašymu taikyti laikinąją apsaugos priemonę, susijusią su išnuomoto turto grąžinimu teismine tvarka.
- 32 *Tribunal de Comarca de Faro* (Faro apygardos teismas) šį prašymą A. M. Henderson nusiuntė registruotu laišku su gavimo patvirtinimu jo adresu Airijoje.
- 33 Kadangi gavimo patvirtinimas nebuvo gautas, *Tribunal de Comarca de Faro* (Faro apygardos teismas) kreipėsi į Portugalijos pašto tarnybą su prašymu suteikti informacijos. Ši tarnyba atsakė, kad remiantis Airijos, kuri yra paskirties valstybė narė, pašto operatoriaus informaciniais registrais atitinkamas laiškas adresatui buvo pristatytas 2014 m. liepos 22 d.
- 34 Konstatavęs, kad A. M. Henderson neatvyko ir neužginčijo prašomos priemonės, *Tribunal de Comarca de Faro* (Faro apygardos teismas) nusprendė tenkinti *Novo Banco* prašymą.
- 35 2014 m. spalio 7 d. A. M. Henderson šį sprendimą apskundė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui – *Tribunal da Relação de Évora* (Evoros apeliacinis teismas, Portugalija), teigdamas, kad bylos iškėlimo dokumento įteikimas negalioja.
- 36 Pirma, bylos medžiagoje nėra registruoto laiško gavimo patvirtinimo, o tai yra Portugalijos teisės aktuose numatyto formos reikalavimo pažeidimas. Be to, A. M. Henderson nebuvo asmeniškai įteiktas bylos iškėlimo *Tribunal de Comarca de Faro* (Faro apygardos teismas) dokumentas ir jis nežino, kas priėmė laišką, reiškiantį įteikimą, todėl jam nebuvo žinoma apie prieš jį pradėtą procesą. Antra, jam nebuvo perduota Reglamento Nr. 1393/2007 II priede pateikta tipinė forma. Todėl jis nebuvo informuotas apie teisę atsisakyti priimti teisminį dokumentą, parengtą tik portugalų kalba, nes šiuo atveju buvo reikalingas vertimas į anglų ar airių kalbas. Remiantis *Supremo Tribunal de Justiça* (Aukščiausiasis Teismas, Portugalija) teismo praktika, dėl šio trūkumo įteikimas yra niekinis. Anot A. M. Henderson, dėl kiekvieno iš šių dviejų trūkumų ne tik nesilaikyta esminio formos reikalavimo, bet ir pažeista jo teisė į gynybą. Šiuos trūkumus galėjo pašalinti tik naujas tinkamai atliktas įteikimas.
- 37 2015 m. sausio 29 d. sprendimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas atmetė visus šiuos argumentus ir patvirtino pirmojoje instancijoje priimtą sprendimą.
- 38 2015 m. vasario 13 d. A. M. Henderson paprašė peržiūrėti šį sprendimą, teigdamas, kad jis prieštarauja Sąjungos teisei, būtent Reglamento Nr. 1393/2007 reikalavimams.
- 39 Viena vertus, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad gavimo patvirtinimas, kurio šiuo atveju nebuvo gauta, yra skirtas įrodyti, jog teisminis dokumentas buvo įteiktas adresatui, ir jame nurodoma tiksli šio įteikimo diena. Kita vertus, šis teismas konstatuoja, kad prie A. M. Henderson skirto registruoto laiško nebuvo pridėtos tipinės formos, esančios Reglamento Nr. 1393/2007 II priede, todėl atsakovas nebuvo informuotas apie teisę atsisakyti priimti jam įteikiamą dokumentą.
- 40 Šiuo aspektu šis teismas klausia, pirma, ar dokumentas, kurį šiuo atveju įteikė adresato gyvenamosios vietos valstybės narės pašto tarnyba, gali kompensuoti gavimo patvirtinimo nebuvimą, nes ant jo yra asmens, kuris gavo registruotą laišką, parašas ir laiško gavimo data.
- 41 Antra, jis siekia išsiaiškinti, ar Reglamentą Nr. 1393/2007 atitinka nacionalinės teisės nuostata, kurioje numatyta, kad įteikimas paštu laikomas tinkamu, jei gavimo patvirtinimas yra pasirašytas (nors ir trečiojo asmens) ir jame nurodyta data, nes tuo atveju, jei dokumento adresatas neįrodo priešingai, preziumuojama, kad šis trečiasis asmuo laišką iš tikrųjų perdavė adresatui tą dieną, kuri nurodyta gavimo patvirtinime, šiuo atveju – 2014 m. liepos 22 d.
- 42 Trečia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar nacionalinės teisės norma, kurioje numatyta, kad dėl esminio procedūrinio reikalavimo nesilaikymo, kaip antai Reglamento Nr. 1393/2007 II priede pateiktos tipinės formos nebuvimo, įteikimas turi būti pripažintas niekiniu,

tačiau toks pripažinimas galimas tik tuo atveju, jei tuo remiamasi per šiame reglamente nustatytą terminą, t. y. nagrinėjamu atveju per 20 dienų nuo įteikimo, atitinka Reglamento Nr. 1393/2007 reikalavimus.

43 Šiomis aplinkybėmis *Tribunal da Relação de Évora* (Evoros apeliacinis teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar tuo atveju, kai Portugalijos teismas, kuriame iškelta civilinė byla kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje gyvenančiam piliečiui, nurodo pranešti apie šią bylą minėtam piliečiui registruotu laišku su gavimo patvirtinimu, tačiau minėtas gavimo patvirtinimas negaunamas, Portugalijos teismas gali reglamento [Nr. 1393/2007] ir jame įtvirtintų principų pagrindu teigti, jog šis laiškas buvo įteiktas, ir tuo tikslu remtis laiško adresato gyvenamosios vietos valstybės pašto tarnybos išduotu dokumentu, įrodančiu, kad registruotas laiškas su gavimo patvirtinimu buvo įteiktas adresatui?
2. Ar Portugalijos civilinio proceso kodekso 230 straipsnio taikymas pirmajame klausime nurodytu atveju pažeidžia reglamentą [Nr. 1393/2007] ir jame įtvirtintus principus?
3. Ar šioje byloje taikant Portugalijos civilinio proceso kodekso 191 straipsnio 2 dalį pažeidžiamas reglamentas [Nr. 1393/2007] ir jame įtvirtinti principai?“

Dėl prejudicinių klausimų

Pirminės pastabos

44 Iš pradžių reikia pažymėti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konstatavo, jog prie registruoto laiško, kuris A. M. Henderson buvo išsiųstas siekiant įteikti bylos iškėlimo *Tribunal de Comarca de Faro* (Faro apygardos teismas) dokumentą jo gyvenamosios vietos Airijoje adresu, nebuvo pridėtos Reglamento Nr. 1393/2007 II priede esančios tipinės formos.

45 Pirma, trečiasis klausimas susijęs su tuo, kokias išvadas dėl tokio trūkumo turi padaryti perduodančiosios valstybės narės teismas, į kurį kreiptasi.

46 Antra, jeigu į minėtą klausimą būtų atsakyta, kad dėl tokio trūkumo įteikimo procedūra yra niekinė remiantis tuo, kas šiuo atžvilgiu iš esmės numatyta Portugalijos teisės aktuose, Teisingumo Teismas nebeturėtų spręsti dėl dviejų pirmųjų prejudicinių klausimų, susijusių su konkrečiais procedūriniais įteikimo paštu aspektais.

47 Tokiomis aplinkybėmis pirmiausia reikia išnagrinėti trečiąjį klausimą.

Dėl trečiojo klausimo

48 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamentą Nr. 1393/2007 reikia aiškinti taip, kad pagal jį draudžiami nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, pagal kuriuos tuo atveju, kai teisminis dokumentas, įteiktas kitos valstybės narės teritorijoje gyvenančiam atsakovui, nebuvo parengtas šiam atsakovui suprantama kalba ar oficialiąja valstybės narės, į kurią kreipiamasi, kalba arba jei šioje valstybėje narėje yra kelios oficialiosios kalbos, vietovės, kurioje turi būti įteikta, oficialiąja kalba arba viena iš oficialiųjų kalbų, arba nebuvo pridėta vertimo į šias kalbas, šio reglamento II priede esančios tipinės formos nepridėjimas lemia tai, kad įteikimas bus pripažintas niekiniu, tačiau tuo šis atsakovas turi pasiremti per nustatytą terminą arba pačioje proceso pradžioje ir prieš pateikdamas gynybos argumentus dėl esmės.

- 49 Šiuo aspektu reikia priminti, kad Reglamento Nr. 1393/2007 8 straipsnio 1 dalyje aiškiai numatyta įteiktino dokumento adresato galimybė atsisakyti jį priimti motyvuojant tuo, kad atitinkamas dokumentas nėra parengtas jam suprantama kalba arba prie jo nėra pridėta vertimo į šią kalbą.
- 50 Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad galimybė atsisakyti priimti įteiktiną dokumentą yra šio dokumento adresato teisė (šiuo klausimu žr. 2015 m. rugsėjo 16 d. Sprendimo *Alpha Bank Cyprus*, C-519/13, EU:C:2015:603, 49 punktą ir 2016 m. balandžio 28 d. Nutarties *Alta Realitat*, C-384/14, EU:C:2016:316, 61 punktą).
- 51 Teisingumo Teismas taip pat yra pabrėžęs, kad teisę atsisakyti priimti įteiktiną dokumentą lemia būtinybė apsaugoti šio dokumento adresato teisę į gynybą, remiantis Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnio antroje pastraipoje ir 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnio 1 dalyje įtvirtinto teisingo bylos nagrinėjimo reikalavimais (šiuo klausimu žr. 2016 m. balandžio 28 d. Nutarties *Alta Realitat*, C-384/14, EU:C:2016:316, 73 punktą). Nors pagrindinis Reglamento Nr. 1393/2007 tikslas yra pagerinti teismo procesų veiksmingumą ir juos paspartinti, taip pat užtikrinti gerą teisingumo vykdymą, Teisingumo Teismas nusprendė, kad šių tikslų negalima pasiekti kaip nors susilpninus atitinkamų dokumentų adresatų teisę į gynybą (šiuo klausimu žr. 2015 m. rugsėjo 16 d. Sprendimo *Alpha Bank Cyprus*, C-519/13, EU:C:2015:603, 30 ir 31 punktus; taip pat 2016 m. balandžio 28 d. Nutarties *Alta Realitat*, C-384/14, EU:C:2016:316, 48 ir 49 punktus).
- 52 Vadinas, svarbu užtikrinti ne tik tai, kad adresatas faktiškai gautų atitinkamą dokumentą, bet ir tai, kad jis galėtų veiksmingai susipažinti su užsienyje jam pareikštu ieškiniu ir visiškai suprasti jo turinį ir apimtį, kad veiksmingai pasirengtų gynybai ir gintų savo teises perduodančiojoje valstybėje narėje (2015 m. rugsėjo 16 d. Sprendimo *Alpha Bank Cyprus*, C-519/13, EU:C:2015:603 32 punktą ir nurodyta teismo praktika; taip pat 2016 m. balandžio 28 d. Nutarties *Alta Realitat*, C-384/14, EU:C:2016:316, 50 punktą).
- 53 Tam, kad Reglamento Nr. 1393/2007 8 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta atsisakymo teisė būtų veiksminga, reikia, kad dokumento adresatas būtų iš anksto ir raštu tinkamai informuotas apie šios teisės egzistavimą (šiuo klausimu žr. 2015 m. rugsėjo 16 d. Sprendimo *Alpha Bank Cyprus*, C-519/13, EU:C:2015:603, 50 ir 54 punktus; taip pat 2016 m. balandžio 28 d. Nutarties *Alta Realitat*, C-384/14, EU:C:2016:316, 62 ir 66 punktus).
- 54 Pagal Reglamentu Nr. 1393/2007 sukurtą sistemą tokia informacija adresatui perduodama naudojant tipinę formą, pateiktą to reglamento II priede (šiuo klausimu žr. 2015 m. rugsėjo 16 d. Sprendimo *Alpha Bank Cyprus*, C-519/13, EU:C:2015:603, 50 punktą; taip pat 2016 m. balandžio 28 d. Nutarties *Alta Realitat*, C-384/14, EU:C:2016:316, 62 punktą).
- 55 Kiek tai susiję su šios tipinės formos reikšme, pažymėtina, kad Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, jog Reglamente Nr. 1393/2007 nenumatyta jokios jos naudojimo išimties (šiuo klausimu žr. 2015 m. rugsėjo 16 d. Sprendimo *Alpha Bank Cyprus*, C-519/13, EU:C:2015:603, 45 punktą; taip pat 2016 m. balandžio 28 d. Nutarties *Alta Realitat*, C-384/14, EU:C:2016:316, 59 punktą).
- 56 Remdamasis šiais motyvais ir Reglamento Nr. 1393/2007 II priede pateiktos tipinės formos siekiamu tikslu, aprašytu šio sprendimo 53 ir 54 punktuose, Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad gaunančioji agentūra visada ir šiuo klausimu neturėdama jokios diskrecijos turi informuoti dokumento adresatą apie jo teisę atsisakyti jį priimti, visais atvejais šiuo tikslu naudodama minėtą tipinę formą (2015 m. rugsėjo 16 d. Sprendimo *Alpha Bank Cyprus*, C-519/13, EU:C:2015:603, 58 punktą; taip pat 2016 m. balandžio 28 d. Nutarties *Alta Realitat*, C-384/14, EU:C:2016:316, 68 punktą).
- 57 Be to, tuo atveju, kai gaunančioji agentūra, turinti įteikti atitinkamą dokumentą jo adresatui, gyvenančiam kitoje valstybėje narėje, neprideda Reglamento Nr. 1393/2007 II priede pateiktos tipinės formos, tai negali lemti įteiktino dokumento ar įteikimo procedūros pripažinimo niekiniais, nes tai

neatitiktų šio reglamento tikslo – numatyti tiesioginį dokumentų civilinėse ir komercinėse bylose perdavimo valstybėse narėse būdą, kuris būtų greitas ir veiksmingas (šiuo klausimu žr. 2015 m. rugsėjo 16 d. Sprendimo *Alpha Bank Cyprus*, C-519/13, EU:C:2015:603, 60–66 punktus).

- 58 Kita vertus, kadangi minėtos tipinės formos perdavimas yra esminis formos reikalavimas, kuriuo siekiama apsaugoti dokumento adresato teisę į gynybą, susidariusią situaciją dėl jos nepateikimo gaunančioji agentūra turi ištaisyti pagal Reglamento Nr. 1393/2007 nuostatas. Taigi ši agentūra turi nedelsdama informuoti dokumento adresatą apie jo teisę atsisakyti jį priimti, pateikdama jam tą tipinę formą pagal šio reglamento 8 straipsnio 1 dalį (šiuo klausimu žr. 2015 m. rugsėjo 16 d. Sprendimo *Alpha Bank Cyprus*, C-519/13, EU:C:2015:603, 67, 70, 72 ir 74 punktus; taip pat 2016 m. balandžio 28 d. Nutarties *Alta Realitat*, C-384/14, EU:C:2016:316, 71 punktą).
- 59 Nors bylos, kuriose priimtas 2015 m. rugsėjo 16 d. Sprendimas *Alpha Bank Cyprus* (C-519/13, EU:C:2015:603) ir 2016 m. balandžio 28 d. Nutartis *Alta Realitat* (C-384/14, EU:C:2016:316), buvo susijusios su dokumento įteikimo procedūra pagal Reglamento Nr. 1393/2007 II skyriaus 1 skirsnį, susijusį su dokumento perdavimu tarpininkaujant valstybių narių paskirtoms perduodančiosioms ir gaunančiosioms agentūroms, vis dėlto, kaip aiškiai matyti iš šio reglamento 8 straipsnio 4 dalies formuluotės, tokios pačios taisyklės galioja to paties skyriaus 2 skirsnyje nurodytiems teisminių dokumentų įteikimo būdams.
- 60 Taigi, viena vertus, tai, kad Reglamento Nr. 1393/2007 II priede pateikta tipinė forma yra privaloma ir naudojama visais atvejais, galioja ir įteikimo būdams, minimiems šio reglamento II skyriaus 2 skirsnyje; kita vertus, šios pareigos neįvykdymas nelemia įteiktino dokumento ar įteikimo procedūros pripažinimo niekiniais.
- 61 Visų pirma taip yra tokiu atveju, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kai įteikiama tarpininkaujant pašto tarnybai pagal to reglamento 14 straipsnį, kuris yra šio reglamento II skyriaus 2 skirsnyje.
- 62 Vadinas, nacionalinės teisės aktuose, kaip antai nagrinėjamuose pagrindinėje byloje, negali būti nustatyta (antraip bus pažeistas Reglamentas Nr. 1393/2007), kad tipinės formos, esančios Reglamento Nr. 1393/2007 II priede, nepateikimas turi lemti pripažinimą niekiniu, net jeigu taip pat numatyta, kad šis pripažinimas gali būti netaikomas, jei pasibaigė tam tikras laikotarpis arba dokumento adresatas neatsakė.
- 63 Iš tiesų, nepaisant šių numatytų išimčių, toks teisės aktas, kuriame pripažinimą niekiniu iš principo lemia Reglamento Nr. 1393/2007 II priede esančios tipinės formos nepateikimas, yra nesuderinamas su šiuo reglamentu sukurta sistema ir jo tikslu, kaip apibūdinta šio sprendimo 57 ir 60 punktuose.
- 64 Be to, kaip savo išvados 58 punkte pažymėjo generalinis advokatas, jokių pagrįstų išvadų negalima daryti remiantis tuo, kad dokumento adresatas per tam tikrą laiką nepateikė prieštaravimo dėl tokio nepateikimo, nes būtent dėl šios formos nebuvimo negalima tvirtai teigti, kad suinteresuotasis asmuo iš tikrųjų žinojo apie savo teisę atsisakyti priimti dokumentą.
- 65 Taigi informacijos nebuvimas, kurį lėmė šis nepateikimas, gali būti tinkamai ištaisytas tik kuo greičiau pagal Reglamento Nr. 1393/2007 nuostatas pateikiant tipinę formą, esančią šio reglamento II priede.
- 66 Bet kuriuo atveju, kaip teisingai pažymėjo Europos Komisija, tokie nacionalinės teisės aktai, kaip nagrinėjamieji pagrindinėje byloje, yra nesuderinami su minėto reglamento 19 straipsnio 4 dalies nuostatomis.
- 67 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į trečiąjį klausimą reikia atsakyti, kad Reglamentas Nr. 1393/2007 aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiami nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, pagal kuriuos tuo atveju, kai teisminis dokumentas, įteiktas kitos valstybės narės teritorijoje gyvenančiam atsakovui, nebuvo parengtas šiam atsakovui suprantama kalba ar oficialiąja valstybės

narės, į kurią kreipiamasi, kalba arba jei šioje valstybėje narėje yra kelios oficialiosios kalbos, vietovės, kurioje turi būti įteikta, oficialiąja kalba arba viena iš oficialiųjų kalbų, arba nebuvo pridėta vertimo į šias kalbas, šio reglamento II priede esančios tipinės formos ne pridėjimas lemia šio įteikimo pripažinimą niekiniu, net jeigu tuo šis atsakovas turi pasiremti per nustatytą terminą arba pačioje proceso pradžioje prieš pateikdamas bet kokius gynybos argumentus dėl esmės.

- 68 Kita vertus, tame pačiame reglamente reikalaujama, kad toks ne pridėjimas būtų ištaisytas pagal jo nuostatas perduodant suinteresuotajam asmeniui šio reglamento II priede esančią tipinę formą.

Dėl pirmojo ir antrojo klausimų

- 69 Atsižvelgdamas į atsakymą į trečiąjį klausimą Teisingumo Teismas taip pat turi priimti sprendimą dėl pirmojo ir antrojo klausimų.
- 70 Šiais kartu nagrinėtinais klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamentas Nr. 1393/2007 turi būti aiškinamas taip, kad bylos iškėlimo dokumento įteikimas per pašto tarnybą yra galiojantis, net jeigu registruoto laiško gavimo patvirtinimo siuntėjas negavo ir laišką priėmė ne dokumento adresatas, o trečiasis asmuo.
- 71 Siekiant atsakyti į šiuos klausimus iš pradžių reikia pažymėti, kad Reglamente Nr. 1393/2007 išsamiai išvardyti įvairūs teisminių dokumentų įteikimo būdai ir nurodytos jiems taikomos taisyklės, tačiau nėra nustatytos jų hierarchijos (šiuo klausimu žr. 2006 m. vasario 9 d. Sprendimo *Plumex*, C-473/04, EU:C:2006:96, 20–22 punktus ir 2012 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Alder* (C-325/11, EU:C:2012:824, 31 ir 32 punktus). Tarp šių perdavimo būdų yra perdavimas paštu, nagrinėjamas pagrindinėje byloje, ir jam iš esmės taikomas minėto reglamento 14 straipsnis.
- 72 Kaip jau yra nusprendęs Teisingumo Teismas, Reglamento Nr. 1393/2007 nuostatas reikia aiškinti taip, kad kiekvienu konkrečiu atveju būtų tinkamai suderinti ieškovo ir atsakovo (dokumento adresato) interesai derinant veiksmingo ir greito procesinių dokumentų perdavimo tikslus su reikalavimu adekvačiai užtikrinti šių dokumentų adresato teisę į gynybą, be kita ko, kartu užtikrinant, kad šie dokumentai iš tikrųjų ir veiksmingai būtų įteikti (2015 m. rugsėjo 16 d. Sprendimo *Alpha Bank Cyprus*, C-519/13, EU:C:2015:603, 33 punktas ir nurodyta teismo praktika).
- 73 Šie reikalavimai yra labai svarbūs, kalbant apie bylos iškėlimo dokumento įteikimą, kaip antai nagrinėjamą pagrindinėje byloje, nes dokumento adresatas turi būti informuotas apie tai, kad jam yra iškelta byla kitoje valstybėje narėje, taip pat suprasti jam iškeltos bylos prasmę, apimtį ir procesines taisykles, visų pirma kiek tai susiję su terminais, kad galėtų veiksmingai gintis.
- 74 Kalbant apie pirmųjų dviejų klausimų pirmą aspektą, susijusį su tuo, kad registruoto laiško, kuriuo įteiktas bylos iškėlimo dokumentas, gavimo patvirtinimas nebuvo grąžintas organui, kuris perduodančiojoje valstybėje narėje atliko veiksmus, kad šis įteikimas būtų įvykdytas, reikia pažymėti, jog Reglamento Nr. 1393/2007 14 straipsnyje numatyta, kad teismo dokumento įteikimas paštu asmeniui, gyvenančiam kitoje valstybėje narėje, iš principo atliekamas siunčiant registruotą laišką su gavimo patvirtinimu.
- 75 Iš tiesų Sąjungos teisės aktų leidėjas laikėsi nuomonės, kad tokie formos reikalavimai gali garantuoti, kad adresatas iš tikrųjų gaus registruotą laišką su įteikiamu dokumentu, ir suteikia patikimą procedūros atitikties reikalavimams įrodymą siuntėjui.

- 76 Konkrečiai kalbant, registruotas laiškas leidžia sekti įvairius jo įteikimo adresatui etapus. Kiek tai susiję su gavimo patvirtinimu, kuris atliekamas, kai adresatas ar atitinkamais atvejais jo atstovas gauna laišką, pažymėtina, kad jame yra nurodoma įteikimo data ir vieta, taip pat šį laišką priėmusio asmens statusas ir parašas. Tada gavimo patvirtinimas grąžinamas siuntėjui, kuris sužino šiuos elementus ir gali juos įrodyti ginčo atveju.
- 77 Taigi registruoto laiško gavimo patvirtinimas yra teismo dokumento įteikimo adresatui valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi, įrodymas, taip pat šio dokumento perdavimo būdo įrodymas.
- 78 Vis dėlto, kaip matyti iš pačios Reglamento Nr. 1393/2007 14 straipsnio formuluotės, įteikimas paštu nebūtinai turi būti atliekamas siunčiant registruotą laišką su gavimo patvirtinimu.
- 79 Toje nuostatoje nurodyta, kad toks įteikimas gali būti atliktas registruotam laiškui su gavimo patvirtinimu „lygiaverčiu būdu“.
- 80 Siekiant nustatyti žodžių junginio „lygiavertis būdas“, kaip jis suprantamas pagal tą 14 straipsnį, prasmę ir apimtį, reikia pažymėti, kad iš šios nuostatos tikslo, aprašyto šio sprendimo 75–77 punktuose, matyti, jog „lygiaverčiu būdu“ galima pripažinti bet kokią teismo dokumento įteikimo ir šio įteikimo įrodymo būdą, suteikiantį tokias pačias garantijas kaip ir siunčiant registruotu laišku su gavimo patvirtinimu.
- 81 Konkrečiau kalbant, alternatyvus dokumento perdavimo būdas turi būti toks pat patikimas kaip registruotas laiškas su gavimo patvirtinimu, kiek tai susiję tiek su tuo, kad adresatas gavo dokumentą, tiek su gavimo aplinkybėmis.
- 82 Siekiant paspartinti teisinius procesus, svarbu kuo geriau užtikrinti, kad adresatas iš tikrųjų gautų įteiktiną dokumentą, o siuntėjas galėtų patikimai įrodyti šį gavimą.
- 83 Ginčo atveju būtent siuntėjas, naudodamasis materialiais įrodymais, susijusiais su dokumento perdavimu, turės įrodyti įteikimo procedūros atitiktį reikalavimams, o perduodančiosios valstybės narės teismas – įvertinti šių įrodymų reikšmingumą, atsižvelgdamas į konkrečias kiekvieno atvejo aplinkybes.
- 84 Vadinas, tai, kad nagrinėjamu atveju gavimo patvirtinimo nebuvo gauta, savaime negali padaryti perdavimo paštu procedūros niekinės, nes šį formalumą gali pakeisti lygiavertės garantijos suteikiantis dokumentas.
- 85 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, į kurią kreiptasi perduodančioje valstybėje narėje, turi įsitikinti, kad įrodymai, kuriais šiuo tikslu remiamasi, patvirtina, jog atitinkamas dokumentas adresatui buvo įteiktas tokiomis sąlygomis, kuriomis buvo užtikrinta jo teisė į gynybą.
- 86 Kalbant apie pirmojo ir antrojo klausimų antrą aspektą, susijusį su tuo, kad nagrinėjamu atveju registruotą laišką su įteiktinu dokumentu valstybėje narėje, į kurią kreiptasi, gavo ne šio dokumento adresatas, o trečiasis asmuo, reikia pažymėti, kad Reglamento Nr. 1390/2007 14 straipsnyje šiuo klausimu nėra jokios aiškos nuorodos.
- 87 Vis dėlto remiantis šio reglamento 19 straipsnio 1 dalies b punktu galima daryti išvadą, kad įteiktinas dokumentas gali būti perduotas ne tik asmeniškai adresatui, bet, jei šio nėra, ir jo gyvenamojoje vietoje esančiam asmeniui.
- 88 Praktiškai ne visada įmanoma perduoti asmeniškai atsakovui. Todėl Reglamente Nr. 1393/2007 neatmetama tai, kad tam tikromis aplinkybėmis atitinkamą dokumentą gali priimti trečiasis asmuo.
- 89 Vis dėlto tokiu atveju svarbu užtikrinti, kad būtų paisoma visų garantijų, kurių reikia dokumento adresato teisei į gynybą veiksmingai apsaugoti.

- 90 Juo labiau tokiu atveju, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kai atsakovas neatvyko į teismo posėdį, kurio data buvo nurodyta jam paštu įteiktame dokumente, ypač svarbu įsitikinti, pirma, kad šis atsakovas iš tikrųjų gavo bylos iškelimo dokumentą, iš kurio galėjo sužinoti, kad prieš jį yra pradėtas teismo procesas kitoje valstybėje narėje, ir nustatyti reikalavimo dalyką bei motyvus, ir, antra, kad jis turėjo pakankamai laiko pasirengti gynybai.
- 91 Beje, tokia procese nedalyvavusio atsakovo teisių apsauga, konkrečiai įtvirtinta Reglamento Nr. 1393/2007 19 straipsnio 1 dalyje, atitinka tikslą, kurio siekiama pagal kitų Sąjungos aktų, susijusių su teismų bendradarbiavimu civilinėse ir komercinėse bylose, kaip antai Reglamento Nr. 44/2001, reikalavimus; to reglamento 34 straipsnio 2 punkte taip pat daroma prielaida, kad atitinkamas dokumentas prieš tai buvo įteiktas tokiam atsakovui (šiuo klausimu žr. 2016 m. balandžio 28 d. Nutarties *Alta Realitat*, C-384/14, EU:C:2016:316, 86 punktą ir nurodytą teismo praktiką; taip pat 2016 m. liepos 7 d. Sprendimo *Lebek*, C-70/15, EU:C:2016:524, 41 punktą ir nurodytą teismo praktiką).
- 92 Kaip savo išvados 36 punkte pažymėjo generalinis advokatas, tai, ar bylos iškelimo dokumentas buvo įteiktas taip, kad atsakovas iš tikrųjų galėjo su juo susipažinti, turi lemiamos reikšmės nustatant, ar paskui priimtą teismo sprendimą galima laikyti vykdytinu.
- 93 Tokiomis aplinkybėmis, nors trečiasis asmuo gali teisėtai priimti teisminį dokumentą adresato vardu, vis dėlto ši galimybė turi būti taikoma tik aiškiai apibrėžtais atvejais, siekiant kuo geriau užtikrinti šio atsakovo teisės į gynybą apsaugą.
- 94 Vadinasi, sąvoką „gyvenamoji vieta“, kaip ji suprantama pagal Reglamentą Nr. 1393/2007, reikia suprasti kaip reiškiančią vietą, kur dokumento adresatas paprastai gyvena.
- 95 Be to, kaip Reglamento Nr. 805/2004 14 straipsnio 1 dalies a punkte numatyta dėl bylos, susijusios su neginčijamomis skolomis, iškelimo dokumento įteikimo, galimybė trečiajam asmeniui priimti teisminį dokumentą vietoje jo adresato taikoma tik suaugusiems asmenims, esantiems adresato gyvenamojoje vietoje, neatsižvelgiant į tai, ar tai būtų tuo pačiu adresu kaip ir jis gyvenantys jo šeimos nariai, ar asmenys, kuriuos jis įdarbino šiuo adresu.
- 96 Galima pagrįstai manyti, kad atitinkamą dokumentą tokie asmenys iš tikrųjų perduos jo adresatui.
- 97 Kita vertus, taip nebūtinai yra kitų trečiųjų asmenų, pavyzdžiui, šalia esančio pastato gyventojų ar asmens, gyvenančio tame pačiame name, kurio viename iš butų gyvena adresatas, atveju. Kadangi tokiam trečiajam asmeniui priėmus dokumentą nėra suteikiama pakankamų garantijų, kad adresatas iš tikrųjų bus informuotas per nustatytą terminą, tokio priėmimo negalima laikyti pakankamai patikimu pagal Reglamentą Nr. 1393/2007.
- 98 Bet kuriuo atveju, net jeigu šio sprendimo 93–96 punktuose nurodytos sąlygos yra įvykdytos, todėl įteikimas atitinka reikalavimus, dokumento adresatas turi galimybę visomis įrodinėjimo priemonėmis, kurios priimtinos bylą nagrinėjančiame perduodančiosios valstybės narės teisme, įrodyti, kad negalėjo iš tikrųjų žinoti, jog jam buvo iškelta byla kitoje valstybėje narėje, ar nustatyti reikalavimo dalyką bei motyvų ir neturėjo pakankamai laiko pasirengti gynybai. Būtent tas teismas turi įvertinti šių įrodymų reikšmingumą, tinkamai atsižvelgdamas į visas konkrečius atvejo aplinkybes.

99 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmuosius du klausimus reikia atsakyti, kad Reglamentas Nr. 1393/2007 turi būti aiškinamas taip, kad bylos iškėlimo dokumento įteikimas paštu galioja, net jeigu:

- registruoto laiško, kuriame yra jo adresatui įteiktinas dokumentas, gavimo patvirtinimas buvo pakeistas kitu dokumentu, su sąlyga, kad šis dokumentas suteikia lygiavertes garantijas dėl pateiktos informacijos ir įrodymo. Bylą nagrinėjantis perduodančiosios valstybės narės teismas turi įsitikinti, kad atitinkamą dokumentą adresatas gavo tokiomis sąlygomis, kuriomis buvo užtikrinta jo teisė į gynybą,
- įteiktinas dokumentas buvo perduotas ne asmeniškai jo adresatui, su sąlyga, kad jis buvo įteiktas suaugusiam asmeniui, esančiam įprastoje šio adresato gyvenamojoje vietoje, kaip jo šeimos nariui arba darbuotojui. Prireikus šis adresatas visomis įrodinėjimo priemonėmis, kurios leistinos bylą nagrinėjančiame perduodančiosios valstybės narės teisme, turi įrodyti, kad negalėjo iš tikrųjų sužinoti, jog jam buvo iškelta byla kitoje valstybėje narėje, ar nustatyti reikalavimo dalyko bei motyvų, taip pat neturėjo pakankamai laiko pasirengti gynybai.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

100 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (dešimtoji kolegija) nusprendžia:

1. 2007 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1393/2007 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse (dokumentų įteikimas) ir panaikinantį Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1348/2000 aiškintinas taip, kad pagal jį draudžiami nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, pagal kuriuos tuo atveju, kai teisminis dokumentas, įteiktas kitos valstybės narės teritorijoje gyvenančiam atsakovui, nebuvo parengtas šiam atsakovui suprantama kalba ar oficialiąja valstybės narės, į kurią kreipiamasi, kalba arba jei šioje valstybėje narėje yra kelios oficialiosios kalbos, vietovės, kurioje turi būti įteikta, oficialiąja kalba arba viena iš oficialiųjų kalbų, arba nebuvo pridėta vertimo į šias kalbas, šio reglamento II priede esančios tipinės formos nepridėjimas lemia šio įteikimo pripažinimą niekiniu, net jeigu tuo šis atsakovas turi pasiremti per nustatytą terminą arba pačioje proceso pradžioje prieš pateikdamas bet kokius gynybos argumentus dėl esmės.

Kita vertus, šiame reglamente reikalaujama, kad susidariusi situacija dėl tokio nepridėjimo būtų ištaisyta pagal jo nuostatas perduodant suinteresuotajam asmeniui šio reglamento II priede esančią tipinę formą.

2. Reglamentas Nr. 1393/2007 turi būti aiškinamas taip, kad bylos iškėlimo dokumento įteikimas paštu galioja, net jeigu:

- registruoto laiško, kuriame yra jo adresatui įteiktinas dokumentas, gavimo patvirtinimas buvo pakeistas kitu dokumentu, su sąlyga, kad šis dokumentas suteikia lygiavertes garantijas dėl pateiktos informacijos ir įrodymo. Bylą nagrinėjantis perduodančiosios valstybės narės teismas turi įsitikinti, kad atitinkamą dokumentą adresatas gavo tokiomis sąlygomis, kuriomis buvo užtikrinta jo teisė į gynybą,

- **įteiktinas dokumentas buvo perduotas ne asmeniškai jo adresatui, su sąlyga, kad jis buvo įteiktas suaugusiam asmeniui, esančiam įprastoje šio adresato gyvenamojoje vietoje, kaip jo šeimos nariui arba jo darbuotojui. Prireikus šis adresatas visomis įrodinėjimo priemonėmis, kurios leistinos bylą nagrinėjančiame perduodančiosios valstybės narės teisme, turi įrodyti, kad negalėjo iš tikrųjų sužinoti, jog jam buvo iškelta byla kitoje valstybėje narėje, ar nustatyti reikalavimo dalyko bei motyvų, taip pat neturėjo pakankamai laiko pasirengti gynybai.**

Parašai.